

Hyvinvointia edistävää tukea omaishoitoperheille Pohjois-Savossa

AUTTAVA-TOIMINTASUUNNITELMA 2025-

1. Pohjois-Savon Omaishoitajat ry ja toiminnan tausta

Pohjois-Savon omaishoitajien yhdistys on yksi valtakunnallisen Omaishoitajaliitto ry:n jäsenyhdistyksistä. Yhdistyksen tarkoituksena on toimia omaishoitajien, omaishoitoperheiden sekä vanhusten, vammaisten ja pitkäaikaissairaiden aseman parantamiseksi ja tukemiseksi. Yhdistyksen toiminta on avointa kaikille omaistaan auttaville henkilöille ja perheille, joiden arkea sairaus, vamma tai muu toimintakyvyn rajoite haastaa. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen, STEAn tuella yhdistys tarjoaa hyvinvointia ja voimavaroja vahvistavaa yksilö- ja ryhmämuotoista toimintaa kaikille omaishoitajille ja läheisauttajille. Vuoden 2024 aikana toimintaan osallistui yli 1300 eri-ikäistä läheisensä auttajaa ja heitä tavoitettiin kaikista alueen kunnista.

Vuosina 2004–2006 yhdistys kehitti RAY-rahoituksella sijaispalvelutoimintaa omaishoitoperheiden tueksi. Projektin päätyttyä palvelua kehitettiin Auttava-toiminnaksi. Yhdistyksen Auttava-toiminta on toteutunut yhden työntekijän toteuttamana Kuopion kaupungin yleisavustuksen tuella ja asiakasmaksutuotoilla. Kuopion kaupungin avustus on mahdollistanut tärkeän toiminnan toteutuksen, mutta samalla rajannut mahdollisuuden tarjota toimintaa Kuopion ulkopuolelle. Lisäksi Sote-uudistuksen jälkeen on noussut esille tarve tarkastella uudelleen toiminnan sijoittumista kaupungin ja hyvinvointialueen uudistuneessa tehtävänjaossa.

Vuodesta 2025 alkaen yhdistys hakee Pohjois-Savon hyvinvointialueelta kumppanusavustusta toimintamallin jatkuvuuden turvaamiseksi ja laajentamiseksi Kuopion ulkopuolelle. Kumppanusavustusta haetaan kolmelle vuodelle, toimintavuosiksi 2025–27.

Omaishoito on merkittävä osa hoivajärjestelmää ja sen tukeminen on kotona toteutuvan hoivan lisääntyessä aikaisempaakin tärkeämpää. Auttava-toiminta on ennaltaehkäisevä, matalan kynnyksen palvelu, joka täydentää erinomaisesti hyvinvointialueen omaishoitajien ja läheisauttajien palveluvalikkoa. Perheiden moninaiisiin tuen tarpeisiin vastaaminen edellyttää joustavuutta ja monipuolisuutta myös tukitoimilta.

2. Auttava-toiminnan tarve, kohderyhmä ja palvelun toteutuminen alueella

Pohjois-Savon Omaishoitajat ry:n toiminta kattaa koko hyvinvointialueen, ainoastaan Auttava-toiminta on ollut rajattua Kuopion kaupungin alueelle. Kotiin annettava tukipalvelu on yksi eniten toivotuista palveluista omaishoidon arjen tueksi ja palvelun laajentamista Kuopion ulkopuolelle toivotaan yhdistykseltä säännöllisesti niin asiakkaiden, kuin yhteistyökumppaneidenkin taholta.

Toiminnan kohderyhmänä ovat kotona asuvat perheet, joissa on sairauden, vamman tai muun toimintakyvyn heikentymisen takia syntynyt hoivatilanne. Toiminta kohdennetaan pääsääntöisesti

ikäntyneille, mutta toiminnassa huomioidaan myös työikäisten avun tarpeet. Esimerkiksi työikäisille muistisairaille on alueella rajatusti palveluja saatavilla.

Omaishoitoperheeksi katsotaan sekä sopimusomaishoidon piirissä olevat, että palvelujen ulkopuolella olevat perheet. Toiminnalla voidaan tukea omaishoitoa avun tarpeen varhaisvaiheissa sekä erilaisissa muutostilanteissa aina hoivan viime vaiheisiin saakka.

Toiminnassa työskentelee yksi palkattu työntekijä. Toimintaa laajennetaan hyvinvointialueen avustuksen avulla Kuopion lisäksi Siilinjärvelle, Suonenjoelle ja Tervoon. Alueen muita kuntia ei rajata ulkopuolelle, mutta toiminnan tarjoamisessa käytetään tarveharkintaa asiakasperheen tilanteen mukaan. Pitkien välimatkojen takia toimintaa ei voida säännöllisesti tarjota kaikkiin hyvinvointialueen kuntiin.

Aikaisempina vuosina palvelua on käyttänyt noin 40 eri asiakasperhettä vuosittain. Perheiden luona toteutuu keskimäärin 480 2–8 tunnin mittaista käyntikertaa vuoden aikana. Asiakasperheet ovat pääsääntöisesti ikääntyneitä. Omaisten auttamistilanteet ovat muuttuvia, joten asiakasvaihtuvuutta tapahtuu jatkuvasti: vuosittain 15–20 asiakasperheistä on uusia palvelun käyttäjiä. Noin neljäsosa palvelua käyttävistä perheistä toteuttaa hoivaa omaishoidon tuen ulkopuolella ja vailla muita kodin ulkopuolisia palveluita. (Auttava-toiminnan tilastot 2023.)

Toiminta ei korvaa sopimusomaishoidon lakisääteisten vapaan aikaisia palveluja, vaan toimii täydentävänä palveluna niin sopimusomaishoitajien, kuin muidenkin läheistensä auttajien hyvinvoinnin tukemisessa. Toiminnassa korostuu apua tarvitsevan läheisen, omaishoidettavan, hyvinvoinnin ja toimijuuden tukeminen.

3. Toiminnan tavoite ja sisältö

Auttava-toiminnan tavoitteena on:

1. Tukea omaishoitajan hyvinvointia läheisen auttamistilanteessa
2. Tukea sairastuneen läheisen toimintakykyä ja vahvistaa osallistumisen mahdollisuuksia

Toiminta mahdollistaa hoivavastuussa olevan omaisen lyhytaikaisen oman ajan ja irrottautumisen hoivatyöstään. Toisen henkilön huolehtiessa sairastuneesta läheisestä, saa omaishoitaja mahdollisuuden omiin harrastuksiin, asiointiin ja omasta itsestä huolehtimiseen. Toiminta tukee omaishoitajan hyvinvointia ja vahvistaa sosiaalista osallistumista.

Sairastunut läheinen saa toiminnan avulla mahdollisuuden kodin ulkopuoliseen toimintaan ja osallistumiseen. Sairastuneen läheisen kanssa toteutettava toiminta suunnitellaan yhdessä perheen tarpeiden ja toiveiden mukaan, esim. ulkoilu. Auttava-toiminnan kuntoutuksellinen työote ja arjen aktivointi tukee kotona-asumista tilanteissa, joita sairaus tai toimintakyvyn vaje vaikeuttaa.

Toiminta lisää mahdollisuuksia sosiaaliseen osallistumiseen ja mielekkääseen tekemiseen vähentäen samalla omaishoitotilanteissa koettua yksinäisyyttä. Toiminnan tuloksena perheen

hyvinvointi ja voimavarat vahvistuvat, joka tukee parempaa arkea kotona ja ennaltaehkäisee raskaampien palvelujen tarvetta.

Toimintaa tarjotaan lyhytaikaisina kotikäynteinä 2–8 tuntia kerrallaan. Ensimmäinen tutustumiskäynti on maksuton, eikä toiminta edellytä jatkuvaa sitoutumista. Palvelu kohdennetaan eniten tukea tarvitseville, joita voivat olla esimerkiksi virallisten palvelujen ulkopuolella olevat hoivatilanteet, etäomaishoitotilanteet tai erityisen kuormittavat omaishoitotilanteet ja niiden muutosvaiheet.

4. Toiminnan seuranta ja arviointi

Yhdistyksen toiminnalle laaditaan toimintasuunnitelma ja toimintakertomus vuosittain.

Toiminnan seuranta ja arviointia toteutetaan jatkuvana osana työtä. Tehtyä toimintaa käsitellään säännöllisesti yhdistyksen työntekijätapaamisissa. Tarvittaessa toimintaa kehitetään kesken toimintavuoden, esim. toiminnan kohdentaminen oikea-aikaisesti asiakasperheille.

Yhdistyksen hallitus käsittelee toiminnan toteutumista ja taloutta säännöllisesti kokouksissaan ja toiminnan kokonaisarviointi toteutetaan vuosittain.

Toiminnassa kerätään asiakaspalautetta omaishoitajilta ja apua tarvitsevilta läheisiltä. Vuonna 2025 uutena arvioinnin mittarina otetaan käyttöön NPS-mittari toiminnan suositteluhaluuden mittaamiseksi.

Toiminnan prosessimittareina seurataan asiakkaiden määriä, käyntikertojen määriä, alueellista toteutumista sekä asiakasperheiden taustatiedoista ikärakennetta ja omaishoitotilanteeseen saatua tukea (sopimus/sopimukseton omaishoitoperhe).

5. Yhteistyökumppanuudet alueella

Pohjois-Savon Omaishoitajat ry toimii vahvassa yhteistyössä alueen omaishoitoperheitä kohtaavien toimijoiden kanssa, mm. hyvinvointialueen asiakasohjaus, muistihoitajat ja muistikoordinaattorit, kaupunki- ja kuntatoimijat sekä seurakunta- ja järjestöyhteistyö.

Yhteistyökumppaneiden kanssa tehdään tapahtumien tiedotus- ja järjestämisyhteistyötä sekä edistetään asiakkaan oikea-aikaista ohjautumista tarpeisiin vastaavan tuen piiriin. Yhteistyökumppanit jakavat tiedotteita toiminnasta omille asiakasperheilleen.

Omaishoitoperheitä kohtaavat hyvinvointialueen työntekijät ovat avainasemassa uusien asiakkuuksien syntymisessä. Uusia asiakkaita ohjautuu Auttava-toimintaan esimerkiksi muistikoordinaattori- ja asiakasohjausyhteistyön kautta. Ammatillaiset voivat ottaa suoraan yhteyttä yhdistykseen, kun asiakasperheessä havaitaan tarve Auttava-toiminnalle. Toiminta täydentää hyvinvointialueen palveluja ja ennaltaehkäisee raskaampia palvelutarpeita.

6. Viestintä

Toiminnasta tiedotetaan avoimesti yhdistyksen omissa viestintäkanavissa: Kotisivut, Facebook, jäsenlehtiset sekä muut tiedotteet. Yhdistyksen tiedot löytyvät Lähellä.fi -alustalta ja mm. valtakunnallisen Omaishoitajaliitto ry:n sivuilta. Toimintavuonna 2025 toiminnan esitteet päivitetään ja niitä levitetään jakoon yhteistyökumppaneille ja tahoille, jotka kohtaavat omaishoitoperheitä.

Asiakasperhe itse tai heidän lähipiirinsä voivat olla yhteydessä yhdistykseen ja sopia palvelusta tai esimerkiksi hyvinvointialueen omaishoitoperheitä kohtaavat ammattilaiset voivat olla asiakkaan luvalla yhteydessä yhdistykseen tilanteissa, joissa tarve Auttava-toiminnalle on havaittu.

7. Toiminnan resurssit, henkilöstö ja talous

Yhdistys vastaa Auttava-toiminnan hallinnollisista tehtävistä ja ostaa taloushallintopalvelut yksityiseltä tilitoimistolta. Yhdistyksessä työskentelee tällä hetkellä kuusi palkattua työntekijää, joista viisi työskentelee STEA-rahoitetussa toiminnassa. Auttava-toiminnassa työskentelee yksi palkattu lähihoitaja, jolla on vahva ammatillinen osaaminen omaishoitoperheiden tukemisesta.

Auttava-toiminta toteutetaan hyvinvointialueelta haettavan avustuksen lisäksi asiakasmaksutuotoilla. Vuonna 2025 palvelun tuntihinta on 15 e/t, minimiveloitus on kaksi tuntia. Asiakasmaksutuotoiksi on vuositasolla arvioitu 14 000 euroa toiminnan nykyisellä hintatasolla. Mikäli tuotot eivät riitä kulujen kattamiseen, varaudutaan toiminnassa mahdolliseen asiakasmaksun korotukseen. Avustusten avulla palvelun hinta pyritään kuitenkin pitämään matalana, jolloin palvelu on saavutettavaa myös pienituloisille perheille.

Toiminnan täysimittainen toteutuminen on riippuvainen haettavista avustuksista: Pohjois-Savon hyvinvointialue 35 000 euroa, Kuopion kaupunki 5000 euroa sekä asiakasmaksutuotoista. Kuopion kaupungin yleisavustus haetaan tammikuussa 2025, joten päätös tulevasta avustuksesta tulee tietoon vasta keväällä 2025.

Toiminnalla ei tavoitella taloudellista hyötyä. Pohjois-Savon Omaishoitajat ry on voittoa tavoittelematon yhdistys.

Pohjois-Savon Omaishoitajat ry, Auttava-toiminnan talousarvio 2025

VARSINAINEN TOIMINTA

TUOTOT

Asiakaskäynnit

14000

KULUT

Henkilöstökulut

Palkat	36000
Lakisääteiset henkilösivukulut	1620
Eläkekulut	6700
Vapaaehtoiset henkilöstökulut	700
Yhteensä	45020

Muut kulut

Matkakulut	4300
Taloushallinto	2800
Toimisto-, markkinointi- ja hallintokulut	1880

Yhteensä **8980**

Kulut yhteensä **54 000**

Varsinaisen toiminnan tuotto / kulujäämä -40 000

Avustukset

Pohjois-Savon hyvinvointialue	35 000
Kuopion kaupunki	5 000

yhteensä: 40 000

Tilikauden tulos + / - **0**

8. Riskit ja niihin varautuminen

Järjestökentällä on varauduttava merkittäviin taloudellisiin heikennyksiin tulevina vuosina. Auttava-toiminnassa työntekijän tehtäväkuva on suunniteltu hyvin omatoimiseksi ja palvelu on rakennettu niin, että toiminnan toteutuminen ei ole riippuvainen yhdistyksen muusta avustusvaroin rahoitetusta toiminnasta. Yhdistyksen perustoiminta on vakaata.

Alueellisella yhteistyöllä on merkittävä rooli toiminnan toteutumisessa, jotta omaishoitoperheet löytävät toiminnan myös Kuopion ulkopuolella. Tiedon siirtymisessä hyödynnetään yhdistyksen olemassa olevia hyviä yhteistyökanavia ja säännöllistä verkostoyhteistyötä mm. asiakasohjaajien ja muistihoitajien sekä -koordinaattoreiden kanssa. Toiminnan avoimuuden turvaamiseksi myös yleinen viestintä on tärkeää. Tähän varaudutaan panostamalla tiedottamiseen yhdistyksen viestintäkanavissa.

Alueella laajentuva toiminta lisää matkakuluja, joten talousarviossa varaudutaan niiden kattamiseen. Nousevat matkakulut ovat mahdollinen riski toiminnan toteutukselle, mutta samalla oleellisen tärkeä osa alueellisen saavutettavuuden turvaamisessa. Erityisesti pienillä paikkakunnilla ja maaseutualueilla omaishoitoperheiden palvelut ovat vähäisiä, joten matalan kynnyksen kotiin

**Pohjois-Savon
Omaishoitajat ry**

tarjottava palvelu on erityisen tärkeää. Alueella liikkuminen suunnitellaan taloudellisesti työskentelyajoissa.

Yhden henkilötyövuoden resurssi huomioidaan toiminnassa:

Tehdään tarpeellisia rajauksia palvelun tasapuolisen jakautumisen turvaamiseksi. Työ kohdennetaan suunniteltuun tarkoitukseen ja siitä rajataan pois tehtävät, jotka kuuluvat muiden toimijoiden toteutettavaksi (mm. siivous). Alueellinen saavutettavuus pyritään turvaamaan suunnitelmallisella aluejaolla ja ajanvarausten keskittämisellä.

Omaishoitoperheiden tukeminen ja kotona tapahtuva työ edellyttää vahvaa ammatillista osaamista. Työ on henkisesti ja ajoittain myös fyysisesti kuormittavaa. Auttava-toiminnassa työskentelee kokenut lähihoitaja, jolla on erityisosaamista omaishoitoperheiden auttamisesta. Työntekijän osaamista päivitetään aina tarvittaessa ja hänelle tarjotaan mahdollisuus osallistua osaamista vahvistaviin koulutuksellisiin tilaisuuksiin. Lisäksi työhyvinvointia tuetaan työyhteisön yhteisissä tapahtumissa ja tarvittaessa työterveyshuollon palveluilla.